

как для организации учебно-воспитательного процесса в общеобразовательной школе, так и для воспитания детей в условиях семьи.

Ключевые слова: научно-педагогическое наследие В.А.Сухомлинского, трудовое воспитание, трудовое обучение.

Summary

H.V.Tereshchuk

Topicality of V. Sukhomlyns'kyi's Ideas in the Problem of Labour Education and Teaching of Contemporary Teenagers

Scientific-pedagogical conditions of V.O. Sukhomlyns'kyi's heritage concerning labour education and teaching, professional self-determination of pupils of juvenile age have been studied in the article. Pedagogical bases of upbringing that remain important both for organization of educational process in comprehensive secondary school and for upbringing of children in family conditions have been analyzed.

Key words: V.O. Sukhomlyns'kyi's scientific-pedagogical heritage, labour education and teaching

Дата надходження статті:

„2” вересня 2011 р.

УДК 371.65:929В.Сухомлинський(477)(045)

З.Ю.ТКАЧЕНКО,

*директор державного
педагогічно-меморіального
музею В.О.Сухомлинського
(с.Павлиш Онуфрївського району Кіровоградської області)*

Невичерпне джерело мудрості

В статті подається коротка інформація про історію створення музею, основний фонд та на прикладі практичної діяльності державного педагогічно – меморіального музею В.О.Сухомлинського розглядається використання його потенціалу в реалізації ідей видатного педагога – земляка.

Ключові слова: історія, музей, реалізація, джерело, мудрість.

Сукупністю своїх праць В.О.Сухомлинський стає в рівень зі світовою педагогікою, посідаючи в ній окреме місце. Розвиваючи ідеї гуманізму, загальнолюдських і національних цінностей, він став уособленням гуманізму як особистість, як сільський учитель, як директор, як педагог – дослідник. Його творче надбання починає набувати загальнолюдського, загально педагогічного звучання.

О.В.Сухомлинська

Кіровоградщині судилося стати педагогічною Меккою. Наша земля зростила великого вчителя, який вписав яскраву сторінку в історію вітчизняної та світової педагогіки.

Василь Олександрович Сухомлинський – український Просвітитель, Добротворець, Гуманіст.

Герой Соціалістичної Праці (1968р), член-кореспондент АПН СРСР (1968 р), Заслужений вчитель України (1958 р), директор Павлиської середньої школи (1948 – 1970рр), публіцист, дитячий письменник, а перш за все – Учитель, Людина, іменем якої названі вулиці і навчальні заклади.

В.О.Сухомлинський залишив нащадкам 48 книг, понад 600 статей, 1500 казок та оповідань для дітей.

Спадщина видатного педагога розійшлася по всьому світу, живе своїм життям. На початку ХХІ ст. вийшло 65 його творів, 371 видання тиражем близько 15 млн. екземплярів. Вони перекладені на 59 мов світу.

Справжньою творчою лабораторією вивчення і впровадження ідей В.О.Сухомлинського є державний педагогічно-меморіальний музей на батьківщині Педагога.

Перша експозиція музею на громадських засадах була відкрита при Павлиській середній школі у 1972 році.

У 1975 році відповідно до постанови Ради Міністрів УРСР від 19 лютого 1975 року (№ 85) музей набув статусу державного педагогічно-меморіального музею.

Копітку, воістину подвижницьку роботу щодо збереження і упорядкування спадщини В.О.Сухомлинського здійснила його дружина і вірний друг Ганна Іванівна Сухомлинська.

Понад 1500 предметів (сімейну бібліотеку, особисті речі Василя Олександровича, фотографії, усі видані в СРСР і за кордоном праці педагога, рукописи, магнітофонні записи виступів перед

учителями, кінофільми про педагога тощо) передала Ганна Іванівна до музею і переймалася його проблемами до останніх років свого життя.

В архіві зберігаються листи Г.І.Сухомлинської, де знаходимо слідуюче: „...В отношении музея. Мне кажется, вообще не в том направлении ведется работа в нем. Очень много забот, хлопот, труда, средств, времени затрачивается на внешнее оформление и очень мало на его содержание. В музее его посетителей...будет интересовать Сухомлинский не иконописный, а живой, его дела и мысли. Вот об этом, мне кажется, и нужно заботиться, представить его как можно полнее и выразительнее. Сухомлинскому претили внешний блеск и мишура. И едва ли бы он был доволен. Так постепенно он исчезает, подлинный, настоящий, живой, а остаются какой-то иконописный и в живописи, а особенно в литературе...”

(З листа Г.І.Сухомлинської до М.І.Кодака – директора Павльської школи 1974 р)

„Радует Ваше желание привести в систему материалы, находящиеся в музее. Безусловно, в нем должны быть самые достоверные и точные данные об издании трудов Василия Александровича, так как многие товарищи, работающие над книгами, статьями диссертациями по Сухомлинскому обращаются в музей. Но в настоящее время это сделать невозможно, так как никто не имеет этих сведений. Ни данные Книжной палаты, ни справка Президиума Верховного Совета не отражают действительных данных. У меня их тоже нет. Имеющиеся у меня - неполные. До тех пор, пока я не получу ответы на свои письма - запросы, и у меня их не будет. Издавался Василий Александрович (не только книги я имею ввиду, но и статьи, сказки) и в союзных республиках и автономных (например Чувашской, Марийской, Татарской, Удмуртской), а материалов, подтверждающих эти сведения у меня нет. И я не могу дать сведения заведомо неверные. Точно пока только одно: у В.А.Сухомлинского на декабрь 1977 года издано 40 книг, брошюр (без перевода их на языки народов СССР и в зарубежных странах).

Р.С. Вчера письмо не успела отправить, а сегодня получила план проведения мероприятий, посвященных 60летию со дня рождения В.А.Сухомлинского. План хороший, если музей выполнит его, это будет значительным шагом вперед в работе музея. Записываете ли вы радиопередачи „Беседы с Сухомлинским”, организованную Республиканским радиовещанием совместно с писателем Б.С.Тартаковским по материалам его магнитофонных записей бесед с Василием Александровичем? Всего будет 10 передач. Было уже 3. Записи радиопередач значительно бы обогатили музей живой речью Василия Александровича... Как идет работа над книгой воспоминаний о В.А.Сухомлинском? Будет ли она издана к юбилею? Будет ли издан путеводитель по музею?...”

(З листа Г.І.Сухомлинської до наукового співробітника музею Л.П.Філімонової 06.12.1977 р.)

Заступник директора обласного інституту удосконалення вчителів Л.Ф.Одорожа тривалий час співпрацювала з В.О.Сухомлинським. Після смерті Василя Олександровича саме їй було доручено надати допомогу дружині педагога Ганні Іванівні в упорядкуванні архіву. Багато часу і творчих зусиль Любов Федотівна доклала при підготовці тематико – експозиційного плану педагогічно – меморіального музею В.О.Сухомлинського.

Згадує учениця Василя Олександровича – доктор педагогічних наук В.Г.Риндак: „Педагогически-мемориальный музей В.А.Сухомлинского – это своего рода кладовая педагогической мысли...”

В 1970 году подколлектив Павльшской школы ходатайствовал об открытии в Павльше на общественных началах педагогически - мемориального музея В.А.Сухомлинского. Областной отдел народного образования, институт усовершенствования учителей, учителя школы организовали сбор документов, фотографий, ценных материалов о жизни и педагогической деятельности директора Павльшской средней школы...

... Мы помогали размещать, переписывать экспонаты. С трепетом беру в руки диссертацию на соискание ученой степени кандидата педагогических наук, аккуратно переплетенную на 735 страниц. Её тема: „ Директор школы – руководитель учебно – воспитательного процесса”, защищена она в Киевском государственном университете в 1955 году.

Восхищение, гордость за сельского учителя, директора нашей Павльшской школы, переполняли меня. Я оставалась его ученицей все последующие годы. Каждое лето приезжала к маме, шла в школу, работала с архивными материалами музея.

Записные книжки В.А.Сухомлинского – это источник педагогической мысли. И сегодня меня не оставляют выводы, сделанные Василием Александровичем после посещения уроков. Разве не актуальны они и для современного руководителя школы?...”

Музей розташований у приміщенні школи, яку 22 роки незмінно очолював В.О.Сухомлинський і яка нині з гідністю носить його ім'я, творчо реалізує започатковані директором традиції.

Загальна експозиційна площа – 230 м (Педагогічна частина – три експозиційні зали, де експонати розміщено за історико-хронологічним принципом) та меморіальна частина – робочий кабінет, квартира родини Сухомлинських, сімейна бібліотека, яка найбільше вражає відвідувачів.

Представлене в музеї засвідчує довготривалість педагогічного експерименту в Павлівській школі, послідовне нарощування директором узагальнень багатоаспектного процесу формування особистості, розкриває самобутні педагогічні ідеї, на яких ґрунтувався досвід роботи школи, особливо у 60 роках, бачення цього досвіду керівником-науковцем.

Ці матеріали переконливо доводять, що В.О.Сухомлинський випередив свій час, став в один ряд з відомими педагогами-гуманістами світу.

Значне місце в експозиції музею посідають матеріали про авторську „Школу радості”. Цю школу під блакитним небом Василь Олександрович започаткував (1951-1952рр) для найголовнішого в педагогічній праці – пізнання дитини, розкриття та розвитку її розумових, фізичних, естетичних здібностей і нахилів. Він прагнув, щоб перш ніж розгорнути книжку, прочитати по складах перше слово, діти прочитали сторінки найпрекраснішої в світі книги - книги природи.

Педагог розглядав природу як джерело знань, пробудження дитячої думки. Василь Олександрович розробив методику уроків мислення на природі. 300 виходів у природу – це 300 спостережень, яскравих картин, які закарбувались в пам'яті дитини. Мета уроків на природі полягала в тому, щоб пробуджувати допитливість, навчити дітей бачити, міркувати: „Перед дітьми, особливо маленькими, ніколи не можна закривати живе вікно в природу. Дитина повинна бачити, як наливається колос, як розкривається квітка” – говорив В.О. Сухомлинський.

Спочатку сам В.О. Сухомлинський вів заняття з малюками (один – два рази на тиждень, іноді частіше). Василь Олександрович експериментував, шукав. Пізніше роботу з шестилітками стали проводити вчителі 4-х класів, які наступного року приймали першокласників.

В.В. Сухомлинський детально розробив глибоко продуману систему підготовки батьків до виховання дитини в сім'ї, яка включала в себе план і програму педагогічного всеобучу батьків на весь період навчання дітей в школі. Особливе значення в цій системі відіграла створена ним „Батьківська школа”.

В архіві музею (**основний фонд – 21 тис.одиниць збереження**) знаходяться унікальні документи-пам'ятки, які ілюструють педагогічну діяльність В.О.Сухомлинського – протоколи педагогічних рад – 24 од.зб., протоколи психологічних семінарів – 4од.зб., книги обліку предметних комісій –11 од.зб., записи аналізів уроків – 36 од.зб., рукописні журнали „Педагогічна думка” – 9 од. зб., плани роботи Павлівської середньої школи – 22 од.зб., особисті щоденні плани роботи директора школи, тижневі звіти позакласної роботи школи за 1959-1964рр. – 378 од.зб., звіти про навчально-виховну роботу Павлівської середньої школи-22од.зб.,70 збірок казок, фотографії-більше 3 тис.од.зб., листування Василя Олександровича, хронікально-документальні фільми, усі видані праці педагога, творчі матеріали учителів і учнів, дисертація, особисті документи, педагога, науково-методичний фонд.

Плани роботи Павлівської середньої школи – це плід творчого натхнення вченого-педагога, який розробив свою методику планування роботи навчального закладу. Він містить 18 розділів та додаток і орієнтує на цілеспрямовану роботу кожного вчителя і творчу колективну співпрацю.

Річний план є складовою перспективного плану розвитку школи.

Щоденні плани роботи директора В.О.Сухомлинського свідчать про те, як він чітко планував свій кожний день. Знайомство із документами показує, яким напруженим був кожний його робочий день, як багато він встигав зробити.

Інформаційно насиченою є **книга запису аналізів відвіданих уроків**. Відвідування і аналіз уроків-найважливіший аспект роботи директора школи. Василь Олександрович відвідував щороку 350-400 уроків, вивчав систему роботи вчителів, глибоко і всебічно аналізував, надавав кваліфіковану допомогу, стимулював професійний ріст. Це значно покращувало якість навчально-виховного процесу і переконливо свідчило про раціональну організацію його управлінської діяльності

Особливу роль В.О.Сухомлинський відводив педагогічній раді, як одній із основних колективних форм удосконалення професіоналізму вчителя. **Книги протоколів педагогічних рад** ілюструють процес пошуку вчителями відповіді на ключові проблеми навчання і виховання.

Книги протоколів психологічних семінарів демонструють запропоновані Василем Олександровичем ефективні форми підвищення психолого-педагогічної культури вчителя.

Щорічний рукописний журнал „Педагогічна думка” – збірник педагогічних робіт, в основі яких практична діяльність кожного вчителя.

В.О.Сухомлинським був проведений унікальний експеримент. До літературної творчості були залучені всі учні школи. Результатом цього експерименту є збірки казок.

Рукописний журнал „Щаслива Юність”, літературний альманах „Наша творчість”.

Рукописна збірка „Хрестоматія з етики” – для читання учням Павлівської середньої школи - В.О.Сухомлинського – художні мініатюри, казки, легенди, притчі, оповідання, над якими він працював багато років, були подаровані усім вчителям початкових класів. Пізніше ці казки ввійшли до книги „Хрестоматія по етиці” за редакцією доньки Василя Олександровича академіка О.В.Сухомлинської. Понад 500 оповідань і казок, що складають цю книгу, написані простою, дохідливою мовою, з яскраво вираженим моральним спрямуванням, наповнені й пройняті мудрим і повчальним психолого-педагогічним змістом. В 1997 році в Китаї вийшов у світ переклад „Хрестоматії по етиці”.

Епістолярна спадщина – листи В.О.Сухомлинського до вчених, педагогічних працівників, у видавництва (М.П.Дмитрієву, О.С.Куріну, І.Г.Ткаченко, М.І.Кодаку та ін.) – є джерелом проникнення в духовний світ педагога та його творчу лабораторію. Вони розкривають високу освіченість, ерудицію, культуру, етику міжособистісних стосунків.

Численні фотографії розповідають про авторську „Школу радості”, про участь Василя Олександровича в зарубіжних поїздках у складі делегацій освітян.

Спливають роки...Та інтерес до спадщини В.О.Сухомлинського лише зростає, а робота по вивченню і творчій реалізації його педагогічних ідей поглиблюється, стає ґрунтовнішою, результативнішою.

Його книги, статті, наукові розвідки, педагогічні спостереження і нотатки, літературні замальовки та етюди є дороговказом для тих, хто прагне визначитись як особистість, стати справжнім учителем.

Педагогічна спадщина В.О.Сухомлинського – цілюще джерело людської мудрості і любові, золоті розсипи цінних педагогічних думок, спостережень і порад.

Василь Олександрович Сухомлинський – наша педагогічна слава, наша національна гордість.

Створення асоціацій, проведення всеукраїнських, міжнародних педагогічних читань і науково - практичних конференцій, семінарів, захист дисертацій – є незаперечним підтвердженням реальної наявності педагогіки Сухомлинського, реальним визнанням його заслуг.

Виставкова діяльність дає можливість доторкнутися до невичерпної криниці. Ми готуємо адресні виставки на допомогу різним категоріям відвідувачів із оглядом методичної літератури з педагогічної проблематики, використовуємо першоджерела фондів музею. Тематика виставок:

„Є імена, які зорею сяють...”, „Соратники В.О.Сухомлинського”, „Послідовники Сухомлинського”, „Ти залишив багато для нащадків – і вічно житимеш серед людей”, „В. О. Сухомлинський і Софія Русова”, „В.О.Сухомлинський і А.С.Макаренко”, „Сухомлинський І І.Г.Ткаченко”, „Його добре ім'я” (присвячена Кодаку М.І.), „Поспішайте робити добро” (присвячена О.А.Захаренку) та багато інших.

Музей веде активне, багаторічне листування. Тільки за останні 2 роки відправлено та отримано більше 1000 листів. Вони дуже цікаві, різноманітні за змістом та успішно використовуються в щоденній роботі з відвідувачами :

„... Когда я еще и еще возвращаюсь мысленно, вспоминая подвижническую жизнь Василия Александровича, то одним из слагаемых объясняющей в какой-то мере тот подвиг – это долг, долг „сердца, отданного детям” и вместившего в себе долг любви перед законом, традициями страны, земли родной, образованием, родителями, детьми и взрослыми, стариками и молодыми.

„Долг перед Отечеством” – святыня человека – вот его клятва, клятва перед всем живущим на земле; это лозунг моего Учителя: ведь „Отечество” он писал с большой буквы и оно для него было всем, что окружало нас от первого вздоха и до последнего.

И как же нам, ныне живущим и помнящим каждый шаг его, от класной доски и парты до учительської и теплицы, всем, кто знал Василия Александровича, кто любит, поклоняется и почитает его – повезло...”

(фрагмент листа випускника 1952 р., заслуженого лікаря РСФСР, академіка Борисенка В.М., м. Санкт-Петербург, 28.01.2010 р.)

„... З великим інтересом і вдячністю прочитала Ваші листи кілька разів. Особливо спасибі за копії і коментар листа Борисенка Віктора Миколайовича. Зміст його вразив мене вишуканим високим стилем викладу думок, чіткою логікою змісту, умовиводами, своїм

розмірковуванням над силою понять обов'язок і мета. Ось що на мою думку є рушійною силою життя і діяльності людини. І я пригадала, як Василь Олександрович запитав нас : „Для чого людина живе на світі?” Відповідь коротка – для того, щоб продовжувати життя на Землі. Та продовжувати і зберігати його зможуть лише досконалі, розумні, думаючі, гуманні, освічені люди, сповненні добра. І завдання школи, учителя – творити таких людей, прищеплювати вихованцям почуття поваги і любові до людей, готовність допомогати один одному, любити рідний край, свої народні традиції, пишатися ними, любити свою красиву мову, не цуратися і удосконалювати своє мовлення, прагнути до знань...

Ось таких людей старався творити у своїй школі Василь Олександрович.

Про успіхи такої діяльності свідчать справи і листи випускників Павлиської середньої школи Сухомлинської О.В., Борисенка В.М., Риндак В.Г., Ткаченко В.І. та ін., що досягли високих ступенів і посад у своїх професіях, можна назвати безліч прізвищ випускників нашої школи різних професій, які своїми здібностями, майстерністю, сумлінною працею і в нас, як прийнято казати „складний час”, тримають Україну на найрізноманітніших ділянках роботи. Честь і хвала учителям, що виховали таких людей....”

(фрагмент листа Зази Р.К. – вчителя –ветерана Павлиської школи, Полтавська обл., березень, 2010р.)

„...Получила посылку из книгой В. А. Сухомлинского „Квітка сонця”. Чудесная, очень нужная, ласковая, милая, нежная книга. И еще раз заметила как красиво звучит написанное Василием Александровичем на украинском языке. На душе спокойнее стало и радостнее – достойная, живая книга появилась на свет! Сколько тепла и заботы, сколько участия, сочувствия и милосердия к тем, кто читает эту книгу. К детям – маленьким и большим, кто учится любить мир. И неважно, какой возраст, когда сердце тает в сердечной любви Василия Александровича и становится добрее, отзывчивее, трепетнее, светлее. И хочется эту любовь нести в жизнь...”

(фрагмент листа магістра педагогіки Т.А. Доценко, Латвія, березень 2010 р.)

„...Сколько научных постулатов, касающихся жизни и воспитания человека, хранят труды Василия Александровича. Сделать их насущными, обязательными к реализации – задача наша, взрослых. Чтобы вы, молодые, как таблицу умножения знали таблицу формирования внутренних структур человека, т.е. души его и, конечно же, формировали свои души.

...какое это счастье, быть рядом с молодыми и быть их наставником, знать, что твои наставления имеют самые жизненные корни, укрепленные за многие сотни лет многими людьми, в том числе и В. А. Сухомлинским.

А музей – главное связующее звено между ним и обществом современных людей. Ваши экскурсии – это живая вода для тысяч людей, ими вы показываете главное – труд человека, обогащенного академическими знаниями, только тогда дает потрясающие результаты, когда человек этот растит и воспитывает Душу свою и обязательно вкладывает ее в свою работу. Я очень радуюсь за людей, которые уезжают от вас хоть капельку одухотворенными. А если собрать все капли – да это же море!...”

(фрагмент листа В.П. Митрофанової, Росія, Тамбовська обл., березень 2010 р.)

Відповідно до внесених в оформлення музею змін оновлюються проблематика і зміст оглядових та тематичних екскурсій. Нині вони розраховані на широке коло відвідувачів.

Учителям різних спеціальностей працівники музею пропонують **оглядові та тематичні екскурсії** з елементами складання казок, написання творів – мініатюр, моделювання уроків мислення : В.О.Сухомлинський – співець рідної природи”, „Історія – це могутня і вічно жива сила, що творить громадянина”, „Барви рідного краю”, „Мова солов'їна!”, „Трудове виховання як гармонія трьох понять: треба, важко, прекрасно”, „Серце віддаю дітям”;

для керівників шкіл: „В.О.Сухомлинський – директор Павлиської школи”,

„Управління – велике мистецтво”, „Сходження до особистості”;

для дітей : „Завітаймо в гості до Вчителя”, „Ми складаємо казку”, „Золота бібліотека юнацтва”, Традиції Павлиської школи”, „Криниця Добротворця”.

У роботі з різними категоріями відвідувачів широко використовуються архівні матеріали, хронікально-документальні фільми („Учитель”, „Серце віддаю дітям”, „Роздуми про допитливість”, „Родина Сухомлинських”), відеофільми („Дорога до Павлиша”, „Павлиська школа сьогодні”, „Прекрасні миті зустрічей”, „Допоки живуть учні – вчителі не вмирають”, „Школа радості”).

Співпраця музею з навчальними закладами і педагогічними працівниками району в значній мірі базується на використанні його специфічних потенційних можливостей: зібраних експонатів, оформлених експозицій, безцінних фондових матеріалів.

Працівники музею встановили міцні зв'язки з послідовниками спадщини В.О.Сухомлинського, ВУЗаами, коледжами, дошкільними навчальними закладами України.

Широкими є міжнародні зв'язки: Росія (м.Москва, м.Санкт - Петербург, м.Оренбург, м.Томськ, м.Тамбов), Казахстан (м. Рудний, м.Алма-Ати), Татарстан (м.Казань), Удмуртія (м.Ува), Башкортостан (м.Уфа, м.Бірськ), Білорусь, Латвія (м. Рига), Грузія, Польща, Болгарія, Китай, Австралія.

Після тривалої перерви музеєм відновлені творчі зв'язки з шанувальниками В.О.Сухомлинського в Удмуртії, де у 1942-1944 роках після важкого поранення в бою під м.Ржевим Василь Олександрович працював директором Увинської середньої школи.

Розвиваються і зміцнюються зв'язки музею з Українською асоціацією імені Василя Сухомлинського, Уральською асоціацією ім. Сухомлинського. Складена і реалізується угода про співпрацю між музеєм В.О.Сухомлинського і Миколаївським державним університетом імені В.О.Сухомлинського, ДНПБ В.О.Сухомлинського.

Відповідно до програми співпраці з Кіровоградським державним педагогічним університетом імені Володимира Винниченка щороку на базі музею проводяться студентські наукові конференції, педагогічні читання „Творче використання ідей В.О.Сухомлинського в умовах реформування загальноосвітньої школи”, до участі в яких запрошуються студенти інших педагогічних вузів України.

Творчий потенціал і база музею ефективно використовуються в системі науково-методичної роботи з педагогічними кадрами району, області, країни.

Лише за останній рік проведено 217 екскурсій, більше 150 консультацій, 23 тематичні виставки, підготовлено 15 публікацій в пресі, загальна кількість відвідувачів складає 6180 чоловік.

В музеї за активною участю і допомогою його співробітників проходять засідання клубу молодих вчителів „Ми – сухомлиністи”.

Мета клубу – створення умов для глибокого вивчення кожним педагогом спадщини В.О.Сухомлинського, освоєння його педагогічних ідей, ознайомлення з досвідом їх творчого впровадження в практику модернізації навчально-виховного процесу в сучасній школі.

На базі музею проводяться творчі зустрічі з педагогами –ветеранами, колегами В.О.Сухомлинського, проблемні столи, конференції за книгами видатного педагога, диспути, семінари-практикуми, засідання методичних об'єднань і творчих груп, науково-практичні конференції, презентації досвіду, творчі звіти.

Традиційно в музеї проходять презентації нових видань. (В.Г.Риндак „Учитель Сухомлинський. Уроки на завтра”, В.Сухомлинський „Вогнегривий коник”, „Квітка сонця”, О.В.Сухомлинська „Етюди о Сухомлинском. Педагогические апокрифы”, А.Коккерил „Каждый должен сверкать” та ін..)

10 років на базі музею активно діє клуб юних сухомлинців „З поглядом у майбутнє” (керівник – З.Ю.Ткаченко). Гуртківці ведуть активну пошукову діяльність щодо розкриття нових сторінок життя і діяльності видатного педагога, листуються з послідовниками В.О.Сухомлинського, випускниками Павліської школи, учнівськими колективами шкіл України та зарубіжжя.

Мета клубу:

- ознайомлення дітей з життєвим шляхом і творчою лабораторією педагога-гуманіста;
- формування моральних якостей, інтелектуальних, естетичних, творчих здібностей школярів;
- духовне становлення, самовдосконалення і творча самореалізація особистості через вивчення і популяризацію спадщини В.О. Сухомлинського.

Важливий напрямок діяльності клубу – листування. Листуються члени клубу з родиною В.О.Сухомлинського, з активами кімнати-музею Олександрійського педагогічного коледжу імені В.О.Сухомлинського, кімнати-музею школи №67 м. Казані, кімнати-музею В.О.Сухомлинського при соціально-гуманітарному коледжі м. Рудного (Казахстан), музеєм Народного Вчителя О.А.Захаренка (с.Сахнівка, Черкаська обл.) та іншими.

В клубі проводяться: екскурсії, виставки творчих робіт, інсценізації казок, вікторини, літературно-музичні композиції, музейні читання (години спілкування з В.О.Сухомлинським – „Листи до сина”, „Листи до доньки”, „Книга о совести” та ін., музейні уроки (Великі Українці – Т.Г.Шевченко і В.О.Сухомлинський), анкетування, перегляд хронікально-документальних, сучасних відеофільмів, тематичні виставки, презентації, зустрічі, читацькі конференції, підготовка рефератів, етичні бесіди („Десять Не можна”, „Дев'ять негідних речей” та ін.), усні журнали, поїздки в навчальні заклади, музеї, робота із ЗМІ (публікації в газетах, виступи на радіо, проба пера), участь в акціях „Подаруй тепло свого серця”(вітання і сувеніри ветеранам-педагогам, дітям дошкільних закладів, учителям школи, батькам).

Члени клубу виготовляють сувеніри для відвідувачів музею. Здебільшого це сердечка як символ великої любові Павлиського Добротворця до дітей, листівки „Квітка Сонця”, рушнички, обереги та ін..

В музеї стали традиційними ювілейні зустрічі випускників школи.

Колектив музею проводить наполегливу роботу щодо постійного поповнення новими матеріалами експозиції „В.О.Сухомлинський і сучасність”.

Тут представлено досвід, творчі знахідки педколективу Павлиської школи імені В.О.Сухомлинського, навчальних закладів Онуфріївського району, Кіровоградщини, України, світу.

Чимало матеріалів підготовлені працівниками КОШПО імені Василя Сухомлинського.

Розділ експозиції „Сухомлинський і сучасність” значно поповнився до 90-річчя від дня народження видатного педагога. Зібрано і систематизовано біля 300 методичних матеріалів пошуку зарубіжних і вітчизняних сухомлинців – вчених і педагогів – практиків, які викликають великий інтерес у відвідувачів.

Музей веде широку науково-просвітницьку роботу через виступи працівників на районних, обласних, всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях, педагогічних читаннях та публікації в пресі.

Працівники музею беруть активну участь у підготовці засідань методичних об'єднань і семінарів, допомагають членам творчих груп, педагогам, аспірантам, науковцям у пошуках необхідності інформації, підготовці дисертаційних досліджень, статей.

Діяльність музею була широко представлена на V, X і XV міжнародних педагогічних читаннях, які проводились в Києві, Кіровограді і Павлиші з проблем „Педагогіка Василя Сухомлинського на зламі епох (1998 р.), „Педагогіка Василя Сухомлинського у діалозі з сучасністю” (2003, 2008 рр.)

Щорічно проходять районні, обласні зльоти молодих вчителів, які почали проводитися за ініціативою В.О.Сухомлинського. В їх роботі завжди приймають участь працівники музею. (До традиційних обласних зльотів молодих учителів музеєм підготовлено буклет „Слово до спадкоємця”, в якому представлені педагогічні заповіді В.О.Сухомлинського.)

Почуття, враження науковців і практиків відображені в „Книзі відвідувачів”, гості залишають, зокрема, такі записи:

„Майбутні покоління впродовж століть будуть припадати розумом і душею до невичерпних джерел педагогічної мудрості Великого Педагога – Василя Олександровича Сухомлинського... І школа, і садиба, і музей – це нетлінна пам'ять про В.О.Сухомлинського”.

В.Л.Омеляненко, професор КДПУ імені Володимира Винниченка

„Завжди пам'ятаю, що бути учнем Павлиської школи – почесно і відповідально. Нехай не зароста доріжка до музею, школи. Це джерело педагогічної мудрості бездонне”.

В.Г.Риндак, випускниця 1965 року, доктор педагогічних наук, професор, директор інституту педагогіки і менеджменту Оренбурзького державного університету.

В нинішньому році державному педагогічно-меморіальному музею Василя Олександровича Сухомлинського виповнилося 35 років. Павлиська загальноосвітня школа І-ІІІ ст. № 1 імені В.О.Сухомлинського готується до відзначення 100 річчя.

Запрошуємо завітати до одного із визначних місць, пройти заповідними стежками, доторкнутися до скарбниці відчутти ту атмосферу, в якій творив Учитель, серцем увібрати, поєднати в ньому на все життя неповторну красу садиби з пам'яттю про великого сина землі Української.

Список використаних джерел та літератури:

1. Архів державного педагогічно-меморіального музею В. О. Сухомлинського.
2. Путівник по державному педагогічно-меморіальному музею В. О. Сухомлинського. – 2008. – 50 с.
3. Сухомлинський В. О. Бібліографія (1987-2000 р.р.) / укладачі Г. І. Сухомлинська, О. В. Сухомлинська. – К., 2001.
4. Риндак В. Г. „Уроки Сухомлинського” / В. Г. Риндак. – М. : Педагогический вестник, 1998.
5. Постельняк А. І. Ідеї В. О. Сухомлинського живуть і розвиваються на Онуфріївщині / А. І. Постельняк. – Кіровоград : Ви-во ОШПО ім. Василя Сухомлинського, 2008. – 60 с. (С. 51–58).

Анотація

З.Ю.Ткаченко

Неисчерпаемый источник мудрости

В статье излагается краткая информация об истории создания музея, основном фонде и на примере практической деятельности государственного педагогически-мемориального музея В.А.Сухомлинского рассматривается использование его потенциала в реализации идей известного педагога-земляка.

Ключевые слова: история, музей, реализация, источник, мудрость.

Summary

Z.Yu.Tkachenko

Inexhaustible Source of Wisdom

This article contains short information about the history of creating of the Museum and fund of V.O.Sukhomlyns'kyi, and at the example of practical activity of this museum the usage of its potential in implementation of great pedagogue-countryman's ideas is shown.

Key words: history, museum, realization, source, wisdom.

Дата надходження статті:

„2” вересня 2011 р.

УДК 373.21:4(045)

Т.П.ТОЦЬКА,
завідуюча ДНЗ
(м.Бровари)

**Оновлення змісту дошкільної освіти через використання інформаційних технологій
(за результатами роботи ДНЗ „Ялинка”, експериментального навчального закладу
всеукраїнського рівня м. Бровари Київської області)**

В статті розкрито шляхи оновлення змісту дошкільної освіти через використання інформаційних технологій.

Ключові слова: шляхи, дошкільна освіта, інформаційні технології.

Сьогодні перед дошкільниками стоять такі пріоритетні напрями діяльності – переосмислення розвивальних, виховних і навчальних завдань, використання особистісно орієнтованого підходу до розвитку кожної дитини, впровадження в освітній процес найкращого педагогічного досвіду роботи, новітніх технологій виховання та навчання.

В Інструктивно-методичному листі МОН молоді спорту України від 20.06.2011 року №1/9– 482 „Про роботу дошкільних навчальних закладів у 2011-2012 навчальному році” вказується на те, що дошкільні заклади мають прикласти максимум зусиль для забезпечення і підвищення якості дошкільної освіти через створення комплексного методичного забезпечення освітнього процесу ДНЗ з використанням інформаційних комп'ютерних технологій (ІКТ). Широке впровадження інформаційних технологій дозволить забезпечити перехід на новий рівень аналізу, оцінки, контролю за якістю діяльності як вихованців, так і педагогів та управлінців.

Успішному вирішенню цього завдання нам допомагає творчість Василя Сухомлинського, який зазначав, що виховання та розвиток дитини залежить від особистості педагога. Багато порад дає він нам, які є актуальними і в наш час. Так в книзі „Сто порад учителям” ми знаходимо поради відносно того, яким має бути сучасний педагог. В його статті „Хто і що виховує дитину? Що у вихованні залежить від вас, педагога, і що – від інших вихователів?” ми отримуємо відповіді на питання, які хвилюють нас, сьогоднішніх педагогів і керівників закладів. Василь Олександрович, звертаючись до молодого педагога, говорив: „Ви переступили поріг школи, вирішили присвятити своє життя вихованню людини... Пам'ятайте, що ви не тільки живе сховище знань. Не тільки спеціаліст, який уміє передати інтелектуальні багатства людства молодому поколінню, запалити в його душі вогник допитливості, любові до знань. Ви – один із скульпторів, що творять людину майбутнього. І скульптор особливий, не схожий на інших. Виховання – творення Людини – це ваша професія... Пам'ятайте, що кожна ваша помилка може обернутися потворністю людської особистості, болем душі, стражданнями. Ви, як творець людини, своєю майстерністю, умінням, мистецтвом повинні давати приклад іншим скульпторам...” (В.Сухомлинський „Сто порад учителям” ст.149) А ось ці слова В. Сухомлинського ми взяли девізом нашої роботи: „Стаючи на шлях педагогічної праці, ви подумки даєте собі клятву: відкривати в кожній дитині всі його задатки, здібності, сили. А для цього необхідно знати того, кого ви виховуєте. Знати, яке в нього здоров'я, індивідуальні риси його мислення, знати сильні і слабкі сторони його розумового розвитку. На нашій совісті саме цінне, що є в світі – людина. Проводжаючи люблячим поглядом свою дитину в школу, мама вірить в те, що вчитель знає дещо таке, чого не знає вона, мама. І ти повинен знати те, що знає далеко не кожна мати, якщо ти дійсно вчитель. Ти повинен знати людину”.

Вивчення творчості Василя Олександровича допомагає нам в цьому і хоч не всі проблеми вже вирішені, але ми щодня працюємо, удосконалюємось самі в першу чергу, розуміючи що вирішення поставлених завдань виховання дошкільника – це складне завдання і воно під силу лише педагогу, який вмє бачити дитину серцем.